

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2124-20#n5>.
2. Хашев В. Г. Окремі аспекти звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з виконанням обов'язку щодо захисту вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. *Кримінально-правові, кримінологічні, кримінальні процесуальні та криміналістичні проблеми протидії злочинності в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 20 квіт. 2022 р.). Київ ; Львів ; Дніпро, 2022. С. 49–50.
3. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

УДК 343.722

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/563-564

Тетяна БОРИСЕНКО

ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРОДАЖ ТОВАРІВ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ: НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Відповідно до частини 1 статті 1 Закону України «Про національну безпеку України» національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [1].

В умовах сьогодення наймовірною складно захищати наш суверенітет, територіальну цілісність та конституційний лад, так як в Україні діє воєнний стан [2].

Наші військові, прикордонники, поліцейські кожного дня ризикують своїм здоров'ям та життям, захищаючи рідну землю від російської навали. Чималих зусиль докладають і наші рятувальники, рятуючи життя людей, які страждають від постійних обстрілів. Не стоять осторонь і волонтери, які доставляють з Європи та інших країн вантажі з товарами (предметами) гуманітарної допомоги (продукти харчування, одяг, медикаменти, засоби індивідуального захисту, транспортні засоби та ін.). Така допомога підтримує національну безпеку України в умовах воєнного стану.

На жаль, одні допомагають, а інші роблять все, щоб наша країна прогнала цю війну. Такі люди замість того, щоб допомагати іншим, наживаються на людському горі, задовольняючи власні потреби.

В Україні поширеними є випадки крадіжок товарів (предметів) гуманітарної допомоги. За такі дії передбачена кримінальна відповідальність за ст. 201-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги». І так як в Україні наразі діє воєнний стан, то такі дії на практиці кваліфікуються за ч. 3 ст. 201-2 КК України.

Відповідно до ч. 3 ст. 201-2 КК України дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або в особливо великому розмірі, або під час надзвичайного або воєнного стану, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Згадана стаття передбачає вчинення таких дій, як: продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання

прибутку, вчинені у значному розмірі.

В примітці зазначено, що дії вважаються вчиненими у значному розмірі, якщо загальна вартість такої гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги у триста п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян [3].

На сьогодні це понад 529 тис. 900 гривень. [4 ; 5] Це чимала сума для притягнення до кримінальної відповідальності. На нашу думку, мінімальну межу для притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 201-2 КК України необхідно зменшити.

Якщо звернутися до статистичних даних, то у 2023 році зареєстровано 189 кримінальних правопорушень за ч. 3 ст. 201-2 КК України, із них: у 36 кримінальних провадженнях особам повідомлено про підозру, 25 проваджень спрямовано до суду з обвинувальним актом, 60 проваджень закрито. Станом на 01.02.2024 зареєстровано 16 кримінальних правопорушень за ч. ст. 201-2 КК України, одне з проваджень спрямовано до суду з обвинувальним актом [6]. Це, в свою чергу, говорить про поширеність таких фактів.

Проаналізувавши вироки у справах цієї категорії, можна побачити, що більшість із них – це факти продажу товарів (предметів) гуманітарної допомоги, призначеної для забезпечення життєво необхідним наших військових (продукти харчування, транспортні засоби, військова амуніція, медикаменти тощо).

В Єдиному державному реєстрі судових рішень за 2023 рік знайдено 15 вироків, відповідно до яких дії осіб за продаж товарів гуманітарної допомоги, які призначалися для військових, кваліфіковано за ч. 3 ст. 201-2 КК України [7].

На превеликий жаль, це не всі факти, є й інші, які залишилися поза обліком або кваліфіковані за іншими статтями КК України.

Виявлення та документування таких фактів є вкрай важливим.

Звісно, ст. 201-2 КК України розміщена у розділі VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», а не у розділі I «Злочини проти основ національної безпеки України». Проте це не означає, що поширеність незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги не спричиняють негативних наслідків для національної безпеки України. Коли гуманітарна допомога не доходить до своїх адресатів, зокрема військових та людей, які постраждали внаслідок загарбницьких дій РФ, або надходить не у відповідному обсязі, це може похитнути нашу стійкість та віру в перемогу. Якщо думати про наживу та задоволення власних потреб, а не про об'єднання сил задля перемоги над ворогом, то це може призвести до зневіри серед населення.

---

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

2. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» : Закон України від 08 листопада 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3429-20#Text>.

3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n8012>.

5. Про Державний бюджет України на 2024 рік : Закон України від 09 листопада 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>.

6. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

7. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Page/1>.